

**С П Р А В К А**  
**ЗА ПОСТЪПИЛИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ В СРОКА ЗА ОБЩЕСТВЕНИ**  
**КОНСУЛТАЦИИ ПО ПРОЕКТА ЗА НАРЕДБА № 7 ЗА СЪДЕБНИТЕ**  
**ЗАСЕДАТЕЛИ**

Изготвена на основание чл. 26 ал. 5 от ЗНА

Срокът от 30 дни за обществени консултации по проекта за наредба за съдебните заседатели, публикуван на интернет страницата на Висшия съдебен съвет на 22.08.2017 г., изтича на 25.09.2017 г.

Постъпили са следните становища: от Националния институт на правосъдието, Съюза на съдебните заседатели в България, Районен съд – Нови пазар, Районен съд – Пазарджик, г-жа Искра Ангелова – председател на Временната комисия за избор на съдебни заседатели към Столичен общински съвет, Районен съд – Враца, Български институт за правни инициативи.

По предложението на Националния институт на правосъдието  
Предложението за изменение на чл. 30 от проекта се приема по принцип. Но доколкото разпоредбата на чл. 73 ал. 6 от ЗСВ изисква съвместни действия от НИП и съдилищата, разпоредбата на чл. 30 ал. 1 от проекта трябва да запази първоначалното си съдържание, като към него се **добави ново изречение: „Организирането и провеждането се предприемат от съответните съдилища, а НИП предоставя и отговаря за програмата, лекторите и материалите за обучението.” Алинеи 2 и 3 да се приемат според предложението на НИП.**

По предложението на Съюза на съдебните заседатели:

**Приемат се забележките за редакционни поправки по т. 1 и 2 от становището и предложените изменения по чл. 15 ал. 2 и 3.** По чл. 15 ал. 1 има обяснение по-долу, във връзка с друго становище.

Предложението за допълнение на чл. 17 ал. 1 от проекта е неприемливо, тъй като на съдебните заседатели е дадена достатъчна възможност да регулират работата си в съда според собствената си заетост. Но участието на съдебните заседатели в работата на съдилищата не е само право, а и задължение на съдебните заседатели. Ако се даде възможност след всеки подбор за конкретно дело да потвърждават готовност да участват в него, за съдебните заседатели ще възникне съмнение, че избират делата, в които да участват. Ще бъде нарушен и принципът за случайния подбор.

За отказа да се приеме предложението по чл. 33 от проекта е дадено обяснение по-долу.

По становището на Районен съд – Нови пазар

Първото предложение е за допълване на разпоредбите за случаен подбор на съдебни заседатели с допускане на изключение, което да се извършва с мотивирана заповед на председателя на съда.

Проектът на наредбата съдържа текст /чл. 17 ал. 2/, който дава възможност за уреждане на всички възможни хипотези, така, че подборът, в т.ч. и повторният, на съдебен заседател, да се извършва по начин, еднакъв с този за съдиите. Единната методика за приложението на принципа на случайно разпределение на делата предвижда възможност за уреждане на особените случаи за всеки съд с вътрешни правила, които трябва предварително да са оповестени на интернет страницата на съда. Следователно, всеки съд може с вътрешните си правила да уреди и хипотезата, която се визира в предложението, без текстът да се допълва в проекта за наредба. От друга страна, в посочената хипотеза не е необходимо изключването на случайния подбор на съдебен заседател, на мястото на този, чийто мандат е изтекъл.

Второто предложение е свързано с искане в чл. 25 от проекта за наредба да се уточни начинът, по който се определя времето на заетост на съдебния заседател в случаите на закрити заседания, при които не се съставя протокол, в който се отразяват началния и крайния час на заседанието.

Разпоредбата на чл. 25 ал. 3 предвижда за участие в дейности, за които не се съставя протокол, времето на заетост на съдебните заседатели да се определя от председателя на съдебния състав и да се отразява писмено по подходящ начин. Така формулиран, текстът дава възможност за съобразяване на твърде разнообразната практика на съдилищата за писменото оформяне на резултатите от този вид заседания. Всяко едно уточнение би ограничило съдебните състави и наложило определен вид практика, каквато не е целта на наредбата.

Третото предложение е за уеднаквяване на начина, по който съдебните заседатели се легитимират – с карта по образец, одобрен за цялата страна. Този въпрос би следвало да бъде уреден само тогава, ако и когато се въведе общ принцип за легитимиране на магистрати и съдебни служители.

По становището на Районен съд – Пазарджик

В становището се изразява мнение, че в проекта не е описана ясна методология за изчисляване броя на съдебните заседатели за всеки съд.

В проекта на наредбата /чл. 7/ са описани неизчерпателно факторите, които трябва да са в основата на определяне на конкретен брой съдебни заседатели, както и източниците на информация по тези фактори.

Така е очертан подходът, който трябва да се следва, без да е формулирана конкретна методика за изчисления. Към вече посочените в проекта, е полезно да се напомни с изричен текст, че всеки съдебен заседател може да участва в работата на съда най-много за 60 дни в рамките на една календарна година /чл. 72 ал. 1 от ЗСВ/ и този лимит също следва да участва във вземането на решение за броя на съдебните заседатели. В този смисъл е правилно в текста на чл. 7 да се внесе следното изменение:

От чл. 7 ал. 3 последното изречение да отпадне. Да се създаде нова ал. 4 със следното съдържание: **„Броят на съдебните заседатели трябва да бъде съобразен с възможността всеки от тях да участва в съдебните заседания най-много за 60 дни в рамките на една календарна година, както и с вероятността мандатът на част от съдебните заседатели да бъде предсрочно прекратен.”** Алинеи 4 и 5 съответно да станат 5 и 6.

Становището, че в наредбата трябва да се съдържа „ясна методология за изчисляване броя на съдебните заседатели” не се споделя от работната група. Изискването на закона е за установяване на условията и реда за определяне броя на съдебните заседатели / чл. 75а от ЗСВ/, а обхватът и степента на нормиране се определят от ВСС. Проектът на наредбата се стреми да запази добрите практики, създадени по места, наред със спазване изискванията на закона.

Втората част от становището е по отношение редакцията на чл. 15, който, според съдиите от РС – Пазарджик, противоречи на разпоредби на НПК и НК за резервните съдебни заседатели.

Разпоредбата на чл. 15 ал. 1 от проекта за наредба възпроизвежда чл. 72 ал. 2 от ЗСВ, поради което не може да бъде изменен. Акцентът на този текст обаче неправилно се поставя върху словосъчетанието „За всяко дело се определят основни и резервни съдебни заседатели”. Смисълът е, че и основните, и резервните съдебни заседатели се определят на принципа на случайния подбор. След междувременната замяна на понятието „запасен” съдебен заседател с „резервен” в НПК, понятията в ЗСВ и НПК се уеднаквяват и тълкуването на двата закона дава ясно обяснение, че резервни съдебни заседатели се определят тогава, когато е предвидено в НПК, а ЗСВ само установява начина на подбора – на случаен принцип и електронно. Именно това е подчертано и в чл. 15 ал. 3 от проекта, който подчертава значението на разпореждането на съдията докладчик.

Правилно е отбелязано, че ЦССРД не предвижда опция за избор на съдебни заседатели. Поради това разпоредбата на чл. 16 ал. 1 трябва да бъде изменена така: **„Случайният подбор на основни и резервни съдебни заседатели се осъществява чрез съществуващите електронни деловодни системи и модули, а след изграждането на единна информационна система на съдилищата – чрез нея.”**

Като правилно следва да се възприеме и становището, свързано с критика на предвиденото в чл. 18 правило за призоваване на съдебните заседатели. Поради това чл. 18 трябва да придобие следната редакция: **„Призоваването на съдебните заседатели за съдебни заседания може да става по телефона или по електронен път, като това се отбелязва в делото. Съдебните заседатели могат да бъдат призовавани и по реда на НПК, предвиден за страните, ако съдията-докладчик намери този начин за подходящ.“**

По становището на г-жа Искра Ангелова

Предложението, засягащо срока по чл. 8 ал. 4 от проекта на наредбата, е практически обосновано, то се съдържа и в становището, изготвено от Съюза на съдебните заседатели. Едномесечният срок обаче е възпроизведен от законовата разпоредбата на чл. 68е от ЗСВ. С наредба не може да се дерогира законов срок, колкото и основателна да е критиката към него, поради което единственото действие, което може да се предприеме, е да се отмени тази част от проекта на наредбата. Това обаче няма да коригира законовия срок, нито да уреди практическите затруднения, които общинските съвети ще срещнат при изпълнението.

Предложението, свързано с допълнение към чл. 13 от проекта, е основателно и ще допринесе за яснота в работата на общинските съвети и при изпълнение на техните задължения в процедурата. С оглед откриване на систематичното място на ново правило, без да се размества номерацията, се предлага в чл. 13 да се създаде нова ал. 2 със следното съдържание: **„Председателят на съответния съд, пред когото се полага клетвата, изпраща на председателя на общинския съвет данни за броя и имената на положилиите клетва съдебни заседатели и за датата на полагането ѝ.“**

Становището, отнасящо се до разпоредбата на чл. 67 ал. 3 от ЗСВ и съотнасянето към тази разпоредба на правилото на чл. 33 ал. 2 от проекта за наредба, неправилно открива противоречие между двете. Чл. 67 ал. 3 от ЗСВ забранява на съдебен заседател в един съд да бъде съдебен заседател и в друг съд. Качеството на съдебен заседател се придобива с полагане на клетвата /аргумент от чл. 69 ал. 1 от ЗСВ/. В момента на подаване на документи по чл. 67 ал. 3 от ЗСВ не съществува изрична законова забрана кандидатът да е съдебен заседател. Разпоредбата на чл. 68 ал. 3 т.8 от ЗСВ обаче изисква подаването на декларация за обстоятелството да не е съдебен заседател. Дали ще бъде включен в списъка, изготвен от съответния общински съвет, избран от общо събрание на съдиите и положил клетва, както и дали ще бъде освободен като съдебен заседател от предходния съд, са бъдещи несигурни събития към този момент. Ето защо по-скоро общинските съвети би трябвало да осъществяват контрол лицето да не е съдебен заседател. Разпоредбата на

чл. 33 ал. 2 от проекта за наредба акцентира допълнително на факта, че към момента на полагане на клетва лицето не трябва да е съдебен заседател в друг съд. В тази насока и във връзка със становището на Съюза на съдебните заседатели трябва да се подчертае, че задължението да не е съдебен заседател в друг съд е на лицето, а не е на съда и ако съответният съд не го е освободил като съдебен заседател, то не може да положи клетва като такъв в друг съд. Що се отнася до задължението на съда да освободи съдебния заседател, тя е установена от разпоредбата на чл. 71 от ЗСВ.

По становището на Районен съд – Враца

По забележката за чл. 5 от проекта трябва да се отбележи, че осигуряването на защитата не е свързано със застраховане, тъй като задължението за застраховане не се разпростира върху съдебните заседатели.

Предложението за изменение в чл. 10 ал. 1 от проекта е неприемливо, тъй като така фиксирана, датата на полагане на клетвата има за цел да осигури наличието на съдебни заседатели от първия ден след изтичането на предходния мандат, както и да фиксират точната дата, от която започва новият мандат. В организационен план за ръководствата на съдилищата съществува достатъчно дълъг период, така, че свикването на общо събрание да не може да попречи на работата на съдиите и заетостта им да бъде съобразена с необходимостта от провеждането на това общо събрание.

Предложението за изменение в подхода при заплащането на работата на съдебните заседатели не е съобразено със закона, който изисква възнаграждение да се дължи за всяко изпълнение на функциите и задълженията, свързани с тях /чл. 73 от ЗСВ/. Същото се отнася и до заплащане на разходите за транспорт, които не са разграничени на такива в рамките на населеното място и извън него. Тъй като реалното положение в големите населени места и в по-малките е твърде разнообразно, наредбата трябва да предоставя възможност всеки съд да възприеме правила за изплащане на пътните разходи.

По становището на Български институт за правни инициативи.

Конкретните критики към определени положения са принципно съобразени и проектът е изменен и допълнен в отделни свои части, които се критикуват и в това становище, както и в част от останалите /редакция на чл. 15, чл. 18, нов текст на чл. 13 ал. 2 /.

Становището относно разпоредбата на чл. 33 ал. 2 от проекта се споделя от КПИВ и на Пленума на ВСС се предлага дали този текст да остане в окончателната редакция на наредбата, като се съобразят всички доводи, включително и тези на Съюза на съдебните заседатели.

